

Ipad i förskolan

Sanella Stenberg Madeleine Pettersson Sjöström

**Examensarbete 15 p
Utbildningsvetenskap 61- 90 p
Lärarprogrammet
Institutionen för individ och samhälle
Vårterminen 2014**

Arbetets art: Examensarbete 15 hp, Lärarprogrammet

Titel: Ipad i förskolan

Engelsk titel: Ipad in preschool

Sidantal: 23

Författare: Madeleine Sjöström & Sanella Stenberg

Examinator: Cecilia Nielsen

Datum: 2014-02-09

Sammanfattning

Bakgrund: IKT-tekniken är införd sedan länge i grundskolan och är nu på väg att införas i förskolan. Det är därför intressant att undersöka hur långt införandeprocessen kommit, hur olika pedagoger uppfattar anvisningar från centralt håll, likaså hur de betraktar sin egen roll och sitt arbete med det nya verktyget. Vad anser pedagogerna sig behöva för stöd för att vidareutveckla arbetet med detta verktyg? Hur formuleras användningen av Ipad i relation till strävansmålen?

Syfte: Syftet är att belysa pedagogernas arbete, kunskaper och förhållningssätt till Ipad i några utvalda förskolor, där man har arbetat med detta verktyg i ca ett år.

Metod: Undersökningen baseras på en kvalitativ intervjumetod. Frågeställningarna har fokus på när och hur Ipad används, vad som hindrar och underlättar användandet och behovet av utbildning för att använda detta verktyg. Undersökningsgruppen består av åtta pedagoger och två centrala tjänstemän. Intervjuerna är genomförda på sex olika förskolor i en mellanstor kommun i Västra Götaland.

Resultat: Studien visar på att införandet av Ipad som pedagogiskt verktyg är en långsamtgående och ojämn process, som dock är i full gång. I studien framkommer tydligt att det finns de pedagoger som använder Ipad, som pedagogiskt verktyg, men det finns också pedagoger, som har ett mer osäkert förhållningssätt och där används iPad mera som en leksak. Pedagogerna har positiv inställning till verktyget samt stor önskan om mer utbildning för att kunna använda det mer pedagogiskt och målinriktat.

Förord

Ett stort tack till alla informanter som gett oss inte bara av sin tid utan också delgivit oss sina erfarenheter av Ipad.

Tack till er alla!

Innehållsförteckning

Inledning	1
Syfte och frågeställningar	2
Frågeställningar.....	2
Teoretisk grund	2
Sociokulturellt perspektiv	2
Forskningsbakgrund.....	3
Barns språkutveckling.....	3
Barns sociala samspel i lärandeprocessen.....	4
Pedagogens övergripande roll.....	5
Digital kompetens både hos vuxna och barn	6
Metod	8
Kvalitativ intervju	8
Urval och avgränsningar	8
Genomförande av intervjuer	9
Analys	10
Etiska överväganden	10
Generaliserbarhet, trovärdighet och giltighet	10
Resultat och analys	11
Användning av Ipad i förskolan.....	11
Upplevda hinder och möjligheter med Ipad.....	12
Pedagogers utbildningsbehov	13
De centrala tjänstemännens syn	13
Pedagogernas förhållningsätt	14
Pedagogernas roll.....	15
Barnens förhållande till Ipad utifrån pedagogernas uppfattning.....	15
Diskussion.....	16
Metoddiskussion	16
Resultatdiskussion.....	16
Avslutande reflektioner för kommande yrkesroll	19
Vidare forskning	19
Referenser	
Bilagor	

Inledning

Under decennier har IT-världen kommit att omfatta allt fler områden i det moderna samhället. Den unga generationen tycks ha ett mer självklart förhållande än den äldre generationen till alla de tekniska hjälpmedel som tillhör informations- och kommunikationsteknologin (IKT). De unga både omfattas av och driver på den digitala utvecklingen. Redan 2006 formulerade Europaparlamentet och Europarådet åtta nyckelkompetenser för livslångt lärande. En av dem är digital kompetens, dvs. säker och kritisk användning av informationssamhällets teknik, som utgör en grund för att lyckas och utvecklas i samhället. Detta ska också gälla förskolan. (Europeiska unionens officiella tidning, 2006). Detta uttrycks också tydligt i Lpfö98/10 (2010).

I Sverige har flera kvalificerade projekt genomförts sedan dess inom ramen för implementering av den digitala kompetensen inom hela skolsystemet. Nackaprojektet¹ t.ex. är väl beskrivet (<http://blogg.nacka.se/skolor/ipadsiforskolan/>).

Det är nödvändigt för alla inom skolans värld att öka sin kunskap inom ämnesområdet digital kompetens, anser vi. Detta för att ge alla barn lika förutsättning till en likvärdig utbildning samt för att de ska klara av ett liv i ett alltmer digitaliserat samhälle.

Ipad är ett relativt nytt verktyg i förskolans värld och har fått stort genomslag där. I de förberedande litteratur- och forskningsstudierna inför uppsatsen och i diskussioner med kolleger, främst förskollärare, framgår att just Ipad är ett mycket adekvat och konstruktivt verktyg för att öka den digitala kompetensen.

Inom forskning och olika projekt i Sverige har fokus alltmer kommit att riktas mot själva integreringen av modern IKT i undervisningen i förskolan som komplement till övrig undervisning. Dels gäller frågan den grundläggande förskolepedagogiken, dels också frågan om läroplanens strävansmål och hur dessa ska kunna uppnås och utvärderas.

Enligt tidigare forskning, som vi har tagit del av, har vi förstått att införandet av ett nytt verktyg är en långsamtgående och ojämn process. Man har kommit olika långt i användandet av och satsningen på moderna digitala verktyg i förskolorna i Sverige. Dock hoppas vi att denna process ska kunna medvetandegöras och påskyndas genom fördjupat intresse och forskning kring digitala verktyg.

Genom vår studie, som bygger på intervjuer med pedagoger som aktivt arbetar med Ipad som ett pedagogiskt verktyg, hoppas vi kunna bidra till denna fortlöpande process. Pedagogerna ger viktig information om hur de använder Ipad och hur de ser på detta verktyg.

¹ Nackaprojektet är ett pedagogiskt projekt där man undersökt hur lärandet kunde stödjas med hjälp av modern teknik, i detta fall Ipad, i förskolan och skolan

Syfte och frågeställningar

Syftet är att belysa pedagogernas arbete, kunskaper och förhållningsätt till Ipad i några utvalda förskolor, där man har arbetat med detta verktyg i ca ett år.

Frågeställningar

- När använder sig pedagogerna av Ipad?
- Hur använder de Ipad?
- Hur mycket utbildning har pedagogerna fått gällande Ipad?
- Vad underlättar respektive förhindrar deras arbete med Ipad?

Teoretisk grund

Här nedan beskriver vi vår teoretiska utgångspunkt som är det sociokulturella perspektivet och redogör för de centrala teoretiska begreppen *samspel och kommunikation*, *mediering*, *artefakt* och *proximal utvecklingszon* inom vårt undersökningsområde.

Sociokulturellt perspektiv

Då förskolans läroplan är utformad utifrån ett sociokulturellt perspektiv och förskolan är en social och kulturell mötesplats, har vi valt detta perspektiv och därmed de sociokulturella inlärningsteorierna som vår teoretiska utgångspunkt. Enligt Lpfö98/10 ska förskolan lägga grunden till ett livslångt lärande som baseras på samspel mellan vuxna-barn och barn-barn.

Det sociokulturella perspektivets grundtanke är att allt lärande överförs genom *samspel och kommunikation* mellan människor och där *språket* är det viktigaste redskapet. Hur pedagogerna lägger upp sitt pedagogiska arbete med Ipad blir alltså avgörande för barns lärande.

Upphovsmannen till dessa teorier är Lev Vygotskij, sovjetisk psykolog som levde 1896-1934. Han betonade att inlärningen sker när utmaningen i det nya stoffet ligger just över den utvecklingsnivå barnet befinner sig på, inom det han kallar *den proximala utvecklingszonen*, som är den zon som utgörs av utrymmet mellan den nuvarande utvecklingsnivån och den möjliga uppnåbara utvecklingsnivån (Säljö, 2010). Vygotskij anser även att det sociala samspelet är det som utgör den viktigaste drivkraften för barns utveckling. Han införde begreppet *mediering*, som innebär förmedling av kunskap med stöd eller hjälp av personer eller verktyg (artefakter) i en läroprocess. Här blir pedagogens hjälp och stöd viktigt (Dysthe & Igland, 2003). Den sociala omgivningen och kulturen är mest avgörande för hur individens lärande och utveckling ska ske. Att se lärande och skapande ur det sociokulturella perspektivet innebär att förstå vilken betydelse samspelet mellan människor har (Klerfelt, 2007). Säljö (2010) lyfter fram att alla människor hela tiden lär sig i sociala sammanhang. Han beskriver vidare att människan verkar i en kultur och använder olika redskap, s.k. *artefakter*, för att förstå sin omvärld och agera i den. Dessa redskap har speciell betydelse ur ett sociokulturellt perspektiv, där de kan vara olika resurser som vi har tillgång till, både språkliga, intellektuella och fysiska. Den artefakt som är aktuell i vår

undersökning är en Ipad som pedagogerna använder sig av som ett pedagogiskt verktyg för lärande.

Alla moderna IKT-verktyg som införs i förskolan idag utgör, utifrån ett sociokulturellt perspektiv både en intellektuell och fysisk resurs som kommer att bidra till barnens lärande och utveckling. Verktygen ska finnas tillgängliga som naturliga medieringsredskap i kommunikationen mellan barn och vuxna samt för att nå de övergripande strävansmålen (Säljö, 2002).

Forskningsbakgrund

I detta kapitel redogör vi för artiklar, forskningsrapporter och olika projekt, som berör vårt ämne, Ipad som ett nytt, digitalt verktyg inom förskolan. Som vi beskrev i inledningen är ämnet stort och berör både själva införandeprocessen, läroplanens strävansmål och naturligtvis inte minst hur verktyget uppfattas av pedagoger samt hur barn upplever Ipad enligt pedagogerna.

Vi har valt att presentera forskningsbakgrunden utifrån några väsentliga teman, som framträtt under arbetets gång. Dessa kan sammanfattas gälla Ipads betydelse för

- Barns språkutveckling
- Barns sociala samspel i lärandeprocessen
- Pedagogens övergripande roll
- Ökad digital kompetens hos barn och pedagoger

Barns språkutveckling

Hur ett språk utvecklas är beroende på den omgivning som barn befinner sig i. De vuxna är förebilder för barn. I en god och stimulerande miljö, där barn uppmuntras och får rätt stimulans, växer språket fram. Språk är starkt kopplat till barns personliga utveckling och lärande och har stor betydelse i samtal med andra barn och pedagoger. Vygotskij beskriver hur människan utvecklas genom den sociala kontakten med andra människor både språkligt och praktiskt (Säljö, 2010). Till denna stimulerande och språkutvecklande miljö bidrar Ipad runt vilken barn sinsemellan och barn och pedagog kan kommunicera. Lek är en viktig del, då barns lust är en avgörande faktor. Gällhagen och Wahlström (2012) beskriver hur lek och lärande med Ipad stimulerar barn till att utveckla sitt språk.

Sandvik, Smördal och Österud (2012) framhåller att barns språkinläring utvecklas positivt vid användandet av Ipad och att pedagogers kommunikativa roll har stor betydelse. Enligt dessa forskare är Ipad ett bra hjälpmedel att träna språket, även för barn som har svenska som andraspråk. Likaså framhäver Klerfelt (2007) att tekniska hjälpmedel, däribland Ipad, är ett bra stöd för att utveckla barns språk. Barn och pedagoger kommunicerar när de sitter vid datorn och

skapar tillsammans. Med hjälp av Ipad kan pedagoger ladda ner konstruktiva, språkinriktade appar².

Ipad är också ett verktyg för e-böcker och appar som främjar språkinläringen. Vid användning av e-böcker kan läskunniga barn läsa och stryka under ord, som de inte förstår, och kan därefter slå upp dem direkt på Ipadens appar och få förklaringar. Hutchison, Beschorner och Schmidt-Crawford (2012) beskriver att många lärare arbetar med att integrera tekniken, t.ex. Ipaden, i den traditionella undervisningen. Jernes, Alvestad och Sinnerud (2010) poängterar vikten av att barnen känner en meningsfullhet med aktiviteterna de utför i förskolan. Språkinläringen blir meningsfull genom att användandet av Ipad ökar motivationen att lära.

I det tidigare nämnda Nackaprojektet arbetade man med Ipad för att stödja barns språkutveckling. Barn med uttalsvårigheter fick arbeta med munmotorikövningar, dvs. övningar som stärker musklerna runt munnen. De använde sig även av blåsövningsappar (en app där man blåser ut lågan med hjälp av munnen). Barn, som behövde utöka sitt ordförråd, fick leka med bilder på vardagliga saker och göromål. De fick även arbeta med ordlekar och abstraktioner samt lära sig skilja mellan likheter och olikheter. De övade på ordförståelse genom att beskriva eller få beskrivet för sig vad saker och ting används till istället för vad det heter. De övade på motsatsord och lägesord. Pedagogerna fann att Ipad bidrog till att stärka barns språk men även det sociala samspelet, när de arbetade med de olika ovannämnda aktiviteterna (<http://blogg.nacka.se/skolor/ipadsiforskolan/>).

Sammanfattningsvis framkommer genom rapporter och forskning som refererats ovan, att språkinläringen är ett särskilt tydligt område, där Ipad är användbart. Man kan t.o.m. dra slutsatsen, att kanske detta digitala verktyg än bättre kan leda till att uppnå läroplanens språkliga strävansmål. Gång på gång kommenteras dock hur viktig pedagogens roll är som vuxen inspiratör i den språkliga kommunikationen.

Barns sociala samspel i lärandeprocessen

Samspel mellan barn är en lärandeprocess, där de samtalar, hjälper varandra, uppmuntrar osv. För utveckling och lärande är samspel och kommunikation centralt avgörande.

Människans utveckling är beroende av samspel med andra. Klerfelt (2007) har studerat barns samspel med varandra vid en dator och jämfört den interaktion barnen utvecklar vid datorn med den interaktion barnen utvecklar i övriga gemensamma aktiviteter, där samarbete äger rum. Hon fann att samarbetet vid en dator var mer engagerat och målinriktat, samt att barnen hjälpte varandra. Enligt Sandvik m.fl. (2012) får barns samspel framför en Ipad stor betydelse även för språkinläringen, eftersom då barn har roligt och engageras kommunicerar de mer kring verktyget. Att lära sig kommunicera är enligt Säljö (2010) att vara en sociokulturell varelse.

² Appar - applikationer, datorprogram som är avsedda för en viss tillämpning i praktiskt arbete. De olika apparna till Ipad laddas ner gratis eller mot betalning från internet.

Med hjälp av en Ipad lär barn sig även sociala regler, såsom att vänta på sin tur, samarbeta osv. (Jernes m.fl. 2010). När barnen får träna på dessa olika sätt att vara med varandra, blir barnens interaktion med andra barn lättare, eftersom man vet hur man förväntas vara i olika situationer. Alexandersson, Linderoth och Lindö (2001) framhåller att när barn sitter framför en Ipad kan det uppstå en samverkan mellan dem genom att ett barn ger en instruktion och det andra barnet utför aktiviteten. På detta sätt bidrar Ipad till att utveckla socialt samspel. Enligt Dysthe och Igländ (2003) är interaktion och samarbete en viktig del för att lärande ska ske.

Verenikina och Kervin (2011) påpekar att barn, som använder Ipad, fick med sig andra barn att samarbeta med istället för att sitta själva och spela. Barn idag har fått ett nytt redskap, som de kan använda och sitta tillsammans runt. Detta gör att man som pedagog kan se hur barnen samarbetar och hur man kan arbeta vidare med Ipaden inom detta område. Säljö (2010) nämner att människor genom det sociala samspelet kan bli delaktiga i hur man tänker och handlar i vår kulturella omgivning.

I Nackaprojektet (<http://blogg.nacka.se/skolor/ipadsiforskolan/>) redogörs för att barn, som arbetade med Ipad, var alla aktiva samtidigt. De kunde ställa frågor och problematisera det aktuella ämnet. Barnen väntade på sin tur, uppmuntrade och hjälpte varandra. Det kom även fram att de tysta barnen blev aktiva deltagare i aktiviteterna och att barnen inte konkurrerade med varandra. Detta stöds av Klerfelt (2007) och Jerne m.fl. (2010) som har upptäckt samma sak, när barn samspekar vid datorn. Klerfelt (2007) fann även att barn samarbetade och diskuterade med varandra i skapandet av sagor.

Sammanfattningsvis framkommer det tydligt enligt rapporterna att Ipad bidrar till öka barns sociala samspel vilket är viktigt för barns lärandeprocess.

Pedagogens övergripande roll

Forsling (2011) understryker att vi lever i en mediaberusad värld och att det innebär, att vi inte längre kan ställa oss frågan om IKT är bra eller inte. Istället ska man fråga sig hur, när och varför IKT ska användas. Pedagogerna får aldrig glömma att ställa sig den pedagogiska frågan ”varför?”. De måste också ta ställning till hur användandet ska gå till utifrån Lpfö 98/10.

Vid användandet av de tekniska hjälpmedlen är pedagogernas engagemang viktigt. Pedagogerna ska vara ett stöd för barnen och utmana dem då dessa befinner sig i ett socialt och lärande sammanhang. Sandvik m.fl. (2012) poängterar pedagogernas betydelse och engagemang. Barnen bör därför inte lämnas ensamma med verktyget. Elisabeth Wahlström, förskolechef i Nacka kommun, understryker att det inte är apparna som ska vara pedagogiska utan att det är pedagogerna som ska vara pedagogiska. Hon menar att den viktigaste framgångsfaktorn är en närvarande och medveten pedagog, som ska se till att utrusta Ipaden med pedagogiskt innehåll och finnas som stöd (<http://blogg.nacka.se/skolor/ipadsiforskolan/>).

Pedagogernas uppfattning och inställning till lärande är avgörande och det påverkar verksamheten mer än tekniken i sig. Detta hävdar Alexandersson m.fl. (2001). Klerfelt (2007) framhåller att pedagoger kan utveckla olika strategier för att stötta barns digitala berättande samt

överbrygga gapet mellan mediakultur och pedagogisk praktik genom interaktion. I miljöer där pedagogerna inte är vana vid eller motiverade att använda dator, uppmuntras heller inte barnen till att utveckla sin digitala kompetens med Ipad, som ett meningsskapande verktyg.

Jernes m.fl. (2010) beskriver pedagogernas möte med digitala verktyg i förskolan, samt vilka möjligheter och hinder pedagogerna möter vid införandet av tekniken. Pedagogerna i studien visar på att det finns både stor glädje och stort intresse bland dem själva vid införandet av digitala verktyg. De betonar även vikten av att barn ska ges möjlighet till att få god erfarenhet av digitala verktyg så tidigt som möjligt, för att bl.a. förbereda sig inför sin fortsatta skolgång och framtiden. Vidare påpekar de att pedagogerna hade två attityder till hur de ska förhålla sig till barnen, när de använder tekniska hjälpmedel. En var att leda och guida barnen i deras användande av tekniken och programmen, medan den andra var att barnen ska få upptäcka detta själva. Detta visar tydligt hur olika pedagoger är och hur de ser på sig själva.

Pedagogernas brist på intresse för att införa tekniska hjälpmedel ger upphov till att klyftorna mellan barnen ökar samt att barnen kan uppfatta det lärande verktyget som en leksak. Detta understryker Forsling (2011). Därför är det viktigt att pedagogerna inser sin betydelse och hur de påverkar barnen.

Sandvik m.fl. (2012) framhåller, som tidigare påpekats, pedagogernas betydelse och engagemang vid användandet av tekniska hjälpmedel och att uppmärksamhet måste fästas vid vilka appar, som har pedagogiskt innehåll, och att barnen därför inte bör lämnas ensamma med verktyget. Pedagogernas roll är viktig också för att skapa en lärande miljö, t.ex. genom den sociala interaktionen kring Ipad. Vidare hävdar de, att när barnen ska använda sig av Ipad, är pedagogens roll att vara stödjande och utmana barnen i deras sociala samspel. Pedagogens roll är även viktig för att barnen ska få uppmuntran till att utmana sig själva och hjälpa till vid samarbete, men även för att vara ett stöd, om det uppstår några bråk.

Det är pedagogens ansvar att planera och genomföra det dagliga arbetet. Som pedagog ska man följa läroplanens strävansmål för att verksamheten ska erbjuda en bra utbildning och utveckling. Genom att pedagogerna tar sitt ansvar att vara ett stöd för barnen, får de erfarenhet och bekräftelse på att dessa är på rätt väg. Detta understryker Ljung-Djärf (2004). Även Jerne m.fl. (2010) betonar detta.

Sammanfattningsvis kan vi se att pedagogernas roll är viktig och av betydelse vid användning av Ipad. Deras roll blir att vara med barnen och utmana dem och vara vägvisare.

Digital kompetens både hos vuxna och barn

Inledningsvis tog vi upp att Europaparlamentet och Europarådet redan 2006 formulerade åtta nyckelkompetenser för livslångt lärande, där en av dem är digital kompetens. (Europeiska unionens officiella tidning, 2006).

Förskolan har i uppgift att integrera medier i arbetet. Det står tydligt i Lpfö98/10 att barn ska ges möjlighet att kommunicera och skapa med hjälp av olika uttrycksformer. Detta ingår i förskolans

strävan att främja barns utveckling och lärande. Förskolans läroplan betonar hur viktigt det är att använda modern teknik.

Klerfelt (2007) framhåller också hur Utbildnings- och kulturdepartementet³ kräver, att alla barn ska få tillgång till sin tids uttrycksformer, både verbalt och visuellt, genom användning av tekniska verktyg.

I de studier som redovisats betonas betydelsen av den digitala kompetensen för jämställdheten, för yrkesutbildningen, för människors utvecklingsmöjligheter över huvud taget i det moderna samhället. Käck och Männikkö Barbutiu (2012) framhåller hur viktig digital kompetens är i dagens samhälle. De anser att det är lika viktigt som att kunna läsa och skriva.

IKT-tekniken finns överallt i vårt samhälle. Ljung-Djärf (2004) visar hur betydelsefull denna teknikutveckling är även i förskolan och att den digitala utvecklingen bör ökas för att motverka skiljelinjer mellan barn med och utan tillgång till tekniken i hemmet. Det är en demokratisk rättighet att få en likvärdig utbildning för att minska bl.a. de digitala klyftorna. Denna klyfta mellan generationerna uttrycks av Forsling (2011) som ”att de människor, som är födda före 1980-talet är invandrare i den digitala tekniken, medan de som är födda efter 1980-talet är infödingar”(sid.79).

Såväl Klerfelt (2007) som Forsling (2011) understryker betydelsen av pedagogens fortbildning i digital kompetens. De menar, att digital kompetens är grundläggande för IKT-färdigheter. Om pedagogerna inte har någon vana vid det digitala arbetet, kan detta bidra till att barn i förskolan inte heller får någon utbildning inom området. Därför behöver generellt digital kompetens öka inom förskolan. Kommunen har ansvar för att erbjuda pedagoger denna utbildning. Då pedagogerna upplever en brist på kunskap och erfarenhet, blir även de begränsade. Härmed blir det svårt för dem att ha en pedagogisk vision av möjligheter och tillämpningar av digitala verktyg.

Det påpekas också att ” brist på tidigare erfarenhet och kunskaper inom området resulterar i en än mer tveksam inställning” (Ljung-Djärf & Tullgren, 2009, s.188). Dessa författare poängterar också, att det måste finnas beskrivningar för pedagogerna, som vägledning vid användningen av tekniken. Erstad (2002) beskriver i sin studie angående implementering av digitala verktyg, att dessas införande ofta bara blir ett ”add-on” dvs. något som enbart blir ett tillägg utan att man gör verkliga förändringar för att kunna utnyttja tekniken till att stötta lärande.

Rönnerberg (1997) beskriver hur barn fostras in i den digitaliserade världen redan från tidig ålder. Hon menar att den vuxna generationen upplever att barnen idag lever i farornas värld och att det som händer runt barn och media är skadligt. Denna inställning hos vuxna behöver motverkas med en kvalificerad utbildning inom området digital förståelse och kompetens. Klerfelt (2007) betonar likaså, att om barn inte ges möjlighet till att använda Ipad, berövas de ett verktyg som de har rättighet till.

³ Utbildnings- och kulturdepartementet existerade 2004-2007 och är motsvarigheten till dagens Utbildningsdepartement.

Om pedagogerna inte fått några tydligt angivna mål för IKT i förskolan, bidrar detta till problem med införandet av tekniken och detsamma gäller även för datorer. Barn behöver möta ny teknik, och just Ipad ger många möjligheter till utveckling och lärande. Det är också viktigt att den nya tekniken kopplas till läroplanens strävansmål. Läroplanen för förskolan sammankopplar IKT med lek och olika former av skapande ”multimedia och informationsteknik” (Lpfö 98/10).

Genom att utveckla förskolan kan barn ges större möjlighet till att möta samhällets krav och utmaningar. Barn ska ges möjlighet till att på ett lustfyllt sätt hantera tekniken på den nivå som är anpassad för dem. Den ska stimulera deras fantasi, kreativitet, inlevelse, kommunikation och förmåga till symboliskt tänkande samt förmåga att samarbeta och lösa problem (Carlgren & Marton, 2000).

Sammanfattningsvis kan man säga om den ”digitala kompetensen” att den är både ett mål och ett medel i samband med införandet av de moderna digitala verktygen. Forsling (2011) understryker, att det ”inte är frågan om IKT ska införas eller inte, snarare ska man veta hur och varför” (sid.76).

Metod

I detta kapitel presenteras den empiriska delen av studien, där vi redogör för vår valda metod och alternativa metoder, en avgränsning av vårt urval, genomförandet av intervjuerna, våra etiska överväganden och studiens generaliserbarhet, trovärdighet och giltighet.

Kvalitativ intervju

Vår undersökning bygger på en kvalitativ ansats, där intervju är en av metoderna för dataproduktion. Genom att intervjua pedagoger försöker vi få svar på våra tidigare nämnda frågeställningar. Kvalitativ metod används ofta för att försöka förstå sociala processer och vid studerande av individens uppfattning och erfarenhet. Enligt Kvale och Brinkmann (2009) är kvalitativ intervju effektiv just för att fånga erfarenheter och innebörder ur intervjupersonens vardagsvärld. Den kvalitativa intervjun blir således ett naturligt och adekvat instrument för att få svar på våra forskningsfrågor.

En annan kvalitativ metod, som vi kunde ha använt oss av är deltagande observation, som innebär att man sitter med och observerar pågående aktiviteter, men vi ansåg att detta var alltför tidskrävande och på grund av tidsbrist kunde vi inte använda oss av denna metod. Vi anser dock att den hade varit intressant att använda.

Ytterligare en kvalitativ metod, som vi kunde ha genomfört, är fokusgruppmetoden, som innebär att forskaren lyssnar på en arbetsgrupps diskussion om ett ämne, t.ex. införandet av Ipad i förskolan. Nackdelen med denna metod är bl.a. att varje enskild individ inte kommer till tals.

Urval och avgränsningar

Vi intervjuade åtta pedagoger i sex olika förskolor från tre olika områden samt en IT-pedagog och en förskolechef. Vi har i vår studie begränsat oss till att enbart intervjua pedagoger som är

aktiva i förskolan i områden, där Ipad har funnits i cirka ett år. Alla våra intervjuer är genomförda i en mellanstor kommun i Västra Götaland. Förskolorna där intervjuerna genomfördes har barn i åldrarna 1-6 år.

Från början var avsikten att enbart intervjua förskollärare, men under intervjuerna framkom tydligt hur betydelsefull ledningens beslutsfattande var för pedagogerna, både i fråga om satsningen på Ipad och ifråga om ekonomin och andra administrativa åtgärder, såsom tilldelning av tid till diskussioner i personalgruppen. Därför valde vi att även intervjua en IT-pedagog samt förskolechefen i det område där de flesta intervjuerna genomfördes.

Vi valde att intervjua enbart de pedagoger som fanns tillgängliga och var villiga att delta i vår studie, vilket kan enligt Stukát (2005) beskrivas som bekvämlighetsurval. Något urval i fråga om ålder, kön, utbildning eller profession gjorde vi inte. Vårt enda kriterium var att intervjua pedagoger på de ställen där Ipad funnits under en längre tid.

De intervjuade pedagogerna och tjänstemännen är i åldrarna 25-50 år och har arbetat inom förskolan 4-20 år. De pedagoger som är med i vår undersökning är IT-ansvariga på respektive avdelning och arbetar med barn som är 1-6 år.

Genomförande av intervjuer

Vi började med att genomföra en provintervju på en förskola för att säkerställa att vi fick svar på det vi ville få svar på utifrån vårt syfte och frågeställningar. Under provintervjun fick pedagogen berätta fritt om sin erfarenhet och sitt förhållningssätt till Ipad med utgångspunkt från frågorna i vår intervjuguide (bil.1). Efter slutförd provintervju insåg vi att vi kunde använda oss av samma intervjuguide med möjlighet för varje enskild pedagog att berätta fritt om sin erfarenhet av Ipad, vilket i sin tur skulle ge oss ytterligare värdefull information kring verktyget.

Därefter ringde vi runt till de olika förskolorna och berättade om vår studie. Vi avtalade tid och plats efter deras önskemål och intervjuade de pedagoger som fanns tillgängliga. Vid varje intervjutillfälle hade vi med oss ett missivbrev (bil.2).

Alla intervjuer genomfördes i avskilda rum i förskolans lokaler för att kunna ske utan störning eller avbrott. Missivbrevet presenterades först. Pedagogerna tillfrågades och godkände att samtalet kunde spelas in. Vi båda var närvarande vid varje intervju, där en av oss förde anteckningar medan den andra intervjuade. Vi valde att intervjua en pedagog åt gången, detta för att vi ville minska risken av att pedagogen påverkades av en annan pedagogs svar.

Intervjuerna inleddes med att vi ställde frågor kring Ipad, där vi lät pedagogerna berätta fritt om sin erfarenhet av och förhållningssätt till verktyget. För vår del var det viktigt att få höra pedagogerna berätta just fritt och öppet utifrån sig själva och att vi inte styrde deras svar genom hänvisningar till den forskningslitteratur som vi har tagit del av. Vi hade kunnat använda oss av en mer strukturerad intervjuguide, där vi hade ställt mer specifika frågor och tydligare fokuserat hur pedagogerna arbetar pedagogiskt med Ipad som t.ex. vilka mål som gagnas av arbetet med Ipad. Då hade vi styrt svaren, som kunde blivit mer begränsade och vi hade inte fått

pedagogernas helt fria uppfattningar om och erfarenhet av verktyget. Varje intervju tog 15-20 minuter. Vår intervjuguide (bil.1) fungerade som ett underlag för intervjuerna och med hjälp av en Iphone spelades alla intervjuer in.

Analys

Den kvalitativa bearbetningen av intervjuer förutsätter att materialet gång på gång genomläses och att svaren blir analyserade och innebörden blir förstådda på ett djupt och eftertänksamt plan.

Efter varje intervju transkriberades den och skrevs ut. Vi lyssnade genom intervjuerna flera gånger och jämförde med utskriften för att säkerställa att inte något hade förbigåtts. Därefter läste vi igenom intervjuerna flera gånger och analyserade dem utifrån vårt syfte, frågeställningar och teoretiska utgångspunkt.

Vi kategoriserade citaten under olika rubriker för att tydligt kunna urskilja det som vi fann var lika och olika för citaten. Kvale och Brinkmann (2009) framhåller att detta är ett bra sätt att få en överblick över citaten. Därefter plockade vi ut citaten som var baserade på våra forskningsfrågor och som vi sedan drog slutsatser av. Vid den fördjupade analysen växte ytterligare tre teman fram som är starkt kopplade till vårt ämnesområde och som vi redovisar genom utvalda citat.

Etiska överväganden

I vår studie har vi förhållit oss till Vetenskapsrådets (2002) forskningsetiska principer samt deras fyra huvudkrav som omfattar *informationskravet*, *samtyckeskravet*, *konfidentialitetskravet* och *nyttjandekravet*.

I enlighet med det första kravet, informationskravet, informerades vi skriftligt pedagogerna och förklarade undersökningens syfte, hur undersökningen i stora drag skulle genomföras, och vad deras svar skulle bidra till. Detta gjordes vid varje intervjutillfälle. Det andra kravet, samtyckeskravet, har vi förhållit oss till genom att vi har fått samtycke om medverkan från varje intervjudeltagare. Vidare har vi förhållit oss till konfidentialitetskravet genom att varje intervjudeltagare, som har deltagit i studien, förblir anonym. Det sista och fjärde kravet är nyttjandekravet, och det innebär att de uppgifter som forskaren samlat in om enskilda personers svar endast får användas för forskningsändamål. Efter examinationen kommer allt material som vi har samlat in att förvaras där inga obehöriga får tillträde till det. Vi anser med detta att vi har uppfyllt alla forskningsetiska krav.

Generaliserbarhet, trovärdighet och giltighet

Vid utvärdering av undersökningar använder man sig av begreppen *generaliserbarhet*, *giltighet* och *trovärdighet*. I motsats till den kvantitativa forskningen finns i den kvalitativa forskningen inte någon generaliserbarhet i statistisk betydelse och giltighet och trovärdighet är mera sammanflätade där. Vår studies hela forskningsprocess blir avgörande för dess kvalitet.

Generalisering innebär att man kan överföra resultaten i en studie till andra undersökningspersoner och situationer (Kvale, 1997). Detta används huvudsakligen vid kvantitativa studier och är inte tillämpligt i vårt fall, eftersom det är en kvalitativ studie. I stället används ett annat liknande begrepp; analytisk generaliserbarhet (Kvale, 1997). Kvale beskriver detta som en reflexiv bedömning av om en studies resultat kan vara vägledande för andra liknande händelser och företeelser. Vår studie är inte statistiskt generaliserbar. Dock kan resultaten vara analytiskt generaliserbara genom att de kan vara vägledande för andra liknande fall.

Trovärdighet beskrivs av kvaliteten på undersökningsmetoden som används (Kvale och Brinkmann, 2009). Vår studie är beroende av de frågor som finns i vår intervjuguide och kvaliteten på genomförandet av den. Intervjuerna gjordes muntligt men spelades in och transkriberades. Vi har varit noggranna med att försäkra oss om trovärdighet genom att vi varit två närvarande vid intervjuerna, spelat in dem, lyssnat genom dem flera gånger, transkriberat intervjuerna och slutligen kontrollerat transkriberingen tillsammans flera gånger, allt för att förebygga misstolkningar.

Giltighet innebär att man undersöker det man önskar att undersöka. Kvale och Brinkmann (2009) framhåller att det kan vara mer komplicerat att fastställa intervjuutskriftens giltighet än att försäkra sig om dess trovärdighet. De menar att det inte finns en objektiv omvandling från muntlig till skriftlig form. För att få svar på vårt syfte i undersökningen anser vi att vi ställt de frågor som är lämpliga. Detta har vi gjort genom att först testa frågeställningarna i en provintervju, innan vi gjorde vår undersökning, allt för att säkerställa att vi fick svar på alla våra frågor.

Resultat och analys

I detta avsnitt kommer vi att redovisa resultatet, dels i form av svar på våra forskningsfrågor, tydliggjorda genom citat, dels i form av teman, som växte fram under den fördjupade analysen av vårt material, då pedagogerna lämnade, utöver svar på de särskilda frågorna, även andra synpunkter, som de yttrade spontant eller lade till vid våra uppföljande frågor. Vi redovisar svaren under rubriker, som baseras på forskningsfrågorna, tillsammans med en analys, som illustreras med citat och därefter kommer en sammanfattning. Likaså redovisar vi sedan de tre temana *Pedagogernas förhållningssätt*, *Pedagogernas roll* och *Barnens förhållande till Ipad utifrån pedagogernas uppfattning*, vilka samtliga tillkom efter den djupare analysen, dessa också med analys, citat och sammanfattningar. Utöver detta redovisar vi de centrala tjänstemännens syn med analys, citat och en sammanfattning.

Användning av Ipad i förskolan

Vi kan i analysen urskilja två olika förhållningssätt bland pedagogerna med avseende på hur Ipad används i förskolan. Den första handlar om vad man skulle kunna se som en mer slumpmässig användning av Ipad, framför allt som en leksak.

Den tas fram varje dag och man får bromsa barnen för att de vill använda den jämt. En del barn som kommer först vill ha den med det samma på morgonen. (Pedagog 5)

De sitter bara där och har ingenting och göra, de leker. (Pedagog 2)

Det andra förhållningssättet är att se Ipad som ett pedagogiskt redskap för lärande, t.ex. genom att man kan ladda ner appar. Det som pedagogerna uttrycker är att man kan ladda ner appar som ska främja bl.a. barns språk och matematik.

Vi använder den på så sätt av vi har plockat hem appar som är väldigt språkinriktade för det är något som behövs här. Det är för att de inte skall halka efter så mycket i språket. (---) och de gör matteramsor. (Pedagog 1)

Vi använder Ipad här för att det är ett sådant enkelt och roligt sätt och lära sig saker. Det finns så många olika appar som man kan lägga in så de kan lära sig saker, t.ex. bokstäver, djur, pussel, former, etc. (Pedagog 4)

Sammanfattningsvis visar analysen att det skiljer sig åt hur användningen av Ipad sker. Det finns både pedagogisk medvetenhet, där man vet tydligt hur Ipad på bästa sätt skulle kunna användas pedagogiskt för att stärka barnens lärande, men det finns även en stor omedvetenhet kring verktyget och förhållningssätt till det. Denna bristande kunskap bidrar till att Ipad ses och används som en leksak, vilket i sin tur leder till att det inte sker något medierande av lärandet.

Upplevda hinder och möjligheter med Ipad

Vid analysen framkommer pedagogernas uppfattning om verkliga och upplevda hinder. Som verkliga hinder i arbetet med Ipad framhålls brist på tid, ekonomi och utbildning.

Det som också är ett hinder för oss är att ekonomin sätter stopp för hur mycket utbildning vi får. (---) Vi har inte fått någon utbildning kring appar som man kan använda sig av i pedagogiskt syfte eftersom alla appar inte är pedagogiska. (Pedagog 7)

Tid. Planeringstid till att kunna planera verksamheten kring Ipad bättre. (Pedagog 8)

En annan följd av brist på utbildning är att man har svårt med att motivera användning av Ipad för föräldrarna.

Men vi hade ett föräldramöte där en förälder reagerade på varför de ska ha Ipaden och vad den har för betydelse. Jag tyckte det var svårt att svara på frågorna, eftersom jag inte är så insatt i det hela. (Pedagog 2)

Bland upplevda hinder, som framhålls av pedagogerna i arbetet med Ipad, framkommer det att man själv kan vara ett stort hinder om man känner motstånd till verktyget. Men även när barnen visar sig mer kunniga än pedagogerna, skapar detta stor osäkerhet som blir till ett hinder för pedagogerna att närma sig verktyget.

Egentligen finns det inte hinder. Ett hinder kan vara att man själv är ett motstånd. Att man inte vill. (Pedagoger 5)

Barnen kan mer än vi själva. De är inte rädda för den. (Pedagog 1)

Några möjligheter som pedagogerna fann i arbetet med Ipad var att det är ett bra kompletterande verktyg, som kan bidra till att mediera lärande genom att den är lättillgänglig och att det finns bra och konstruktiva appar att ladda ner.

Det är ett bra verktyg för att lära sig saker. Inom matte och språk finns det många appar som är bra för de är pedagogiska. Den är ett bra komplement. (Pedagog 8)

Att jag kan ta hem Ipaden och försöka själv, att alla tar ansvar. (Pedagog 5)

Sammanfattningsvis framkommer att det finns reella hinder i arbetet med Ipad, men de upplevda hindren skiljer sig åt mellan pedagogerna. Möjligheterna med Ipad såg samtliga pedagoger. De upplevde verktyget positivt och som ett bra komplement till övrigt material i verksamheten.

Pedagogers utbildningsbehov

Vid analysen här framkommer det att många pedagoger saknade i stort sett utbildning och hade en stor önskan om mer utbildning för att på bästa sätt använda Ipaden som ett konstruktivt verktyg för barns lärande. Citaten nedan visar på brist på kunskap om verktyget och dess funktioner samt en stor osäkerhet kring användandet av Ipad.

Vi fick Ipaden bara i handen. Vi har inte fått någon utbildning kring appar som man kan använda sig av i pedagogiskt syfte eftersom alla appar inte är pedagogiska. (Pedagog 6)

Jag har ingen grundkompetens till varför man ska använda sig av Ipad. (Pedagog 3)

Sammanfattningsvis visar det sig att ett stort utbildningsbehov finns hos samtliga pedagoger, som gärna vill lära sig om artefakten för att kunna på bästa sätt använda den i ett pedagogiskt syfte i verksamheten.

De centrala tjänstemännens syn

Vid analysen framkommer att tjänstemännen är medvetna om att arbetet med Ipad är i startgroparna och att utbildning behövs till samtliga pedagoger för att Ipad ska bli ett pedagogiskt verktyg. Här nedan visar vi på uttalanden som förskolechefen och IT-pedagogen gjorde som pekar på att arbetet med Ipad är i starten.

Givetvis vi är i starten, jag tycker ändå vi har fattat att vi ska ha den i förskolan Vi har kommit en bit på vägen och tycker att vi har ett ännu större användningsområde som vi måste komma vidare med. Ipad är en självklarhet på nått sätt och vi måste ha den. Det finns ingen oenighet det tycker vi allihopa, men det är ingen idé att köpa in massor med Ipad om man inte vet vad man ska ha dem till. (Förskolechefen)

Många pedagoger känner sig osäkra och tänker teknik något helt annat, oftast anser de att det inte hör hemma i förskolans värld. Fast vi kan inte komma ifrån vår skyldighet i vårt uppdrag att utvecklas och sträva efter att släppa in nytt. Moderna barn behöver moderna pedagoger. (IT-pedagogen)

Följande citat visar att tjänstemännen är medvetna om att utbildningsbehovet är stort för att Ipad ska få sin rätta funktion som pedagogisk artefakt i förskolan.

Det är viktigt att många pedagoger ska få utbildning och inte bara en av personalen på förskolan. Detta för att öka kunskapen bland personalen. (IT-pedagog)

Ipad är på något sätt en självklarhet, vi måste ha dem. Vi håller på att se över utbildningsbehoven ute på förskolorna. Sen kan vi inte bara ha dem utan vi måste ha ett syfte vad vi ska ha dem till (---) Vi ska ha dem till pedagogiskt material (---) Men tanken är att vi ska liksom kunna ha dem som ett redskap för lärande, där man ska kunna lära sig allt från matte, svenska, fantasi och samspel. (Förskolechef)

Sammanfattningsvis framkommer det av ovannämnda citat att förskolechefen och IT-pedagogen är fullt medvetna om att införandet av Ipad är i början och att mer utbildning behövs till samtliga pedagoger. De påpekar även att det tar tid med införandet av ett nytt verktyg. Ipad ses som en självklarhet i verksamheten men att det är oerhört viktigt att den används i ett pedagogiskt syfte och inget annat.

Här nedan presenteras de teman som växte fram under den fördjupade analysen.

Pedagogernas förhållningsätt

Analysen visar pedagogernas mycket positiva men också osäkra förhållningssätt till verktyget. Som positiva faktorer framhålls Ipadens möjligheter som verktyg för lustfyllt lärande.

Det är ett bra verktyg för att lära sig saker. Inom matte och språk finns det många appar som är bra för det pedagogiska. Den är ett bra komplement. (Pedagog 8)

Det är ett enkelt och roligt sätt att lära sig saker, t.ex. olika appar som vi lägger in som de kan lära sig av. (Pedagog 4)

Men flera av pedagogerna uttrycker också en egen osäkerhet inför Ipaden, samtidigt som man också har farhågor för att den inte används på det sätt som den är avsedd för.

Många vågar inte röra på den eftersom de tror att den kan gå sönder (---) den är ju känslig och då blir man mer orolig. Med detta blir att personalen inte vågar ta fram Ipad. (Pedagog 7)

Fördelarna är väl att de lär sig någonting (---) Ibland sitter de bara där, de leker inte med det andra materialet som finns där och vill barnen ha den, får de sitta med den. (Pedagog 3)

Sammanfattningsvis framkommer det att pedagogerna har ett positivt förhållningssätt till Ipad och att det är ett enkelt och bra verktyg för att mediera lärande. Okunskapen om verktyget kan däremot skapa en osäkerhet hos pedagogerna som bidrar till verktyget inte kommer till användning.

Pedagogernas roll

Vid analysen framkommer att det finns en viss medvetenhet hos pedagogerna att deras roll och närvaro är viktig vid användandet av Ipad, för att på bästa sätt kunna vägleda och utmana barnen i deras lärande och utveckling.

Den får inte ta över rollen som pedagog. Det är viktigt att vi kommenterar det som händer och följer upp det som de gör. (Pedagog 1)

Man blir en vägledare för man sitter med och visar att så här kan man göra. (Pedagog 8)

Då är det mer att hitta en utmaning för barnet. Ser man att detta barn klarar detta så försöker man hitta en utmaning till barnet, så att inte barnet sitter där och gör samma saker. (Pedagog 4)

Men det framkommer också av pedagogernas uttalanden, att barnen lämnas ofta ensamma med verktyget, då pedagogerna inte sitter med och vägleder dem i användandet av Ipad.

De sitter bara med den just nu. (---) Någon har väl kollat, men jag har inte gjort det. (-- -) Vill barnen ha den så får de sitta i sina 15 minuter och då sitter det ett gäng framför den. (Pedagog 3)

De stora barnen kan sitta med den lite mer när de små sover. Då är det lugnt då de sätter sig. Det kan vara två till tre som sitter med den. (Pedagog 2)

Sammanfattningsvis visar citaten ovan att det finns en viss medvetenhet hos pedagogerna om deras betydelse och vikten av närvaro när barnen sitter med verktyget. Dessutom kan pedagogerna se var i utvecklingszonen barnen befinner sig för att hjälpa dem att ta nästa steg i sin utveckling. Men det framkommer också att barnen ofta lämnas ensamma med verktyget utan närvaro av någon pedagog.

Barnens förhållande till Ipad utifrån pedagogernas uppfattning

Vid analysen av pedagogernas uttalanden här är det uppenbart att barnen visar glädje och lust till att använda Ipad. Barnen ser verktyget som en självklarhet i deras vardag och har stort intresse av den, även de minsta barnen.

O ja, barnen frågar efter den. Barnen älskar den, de tycker att den är jättekul. (Pedagog1)

Barnen är fortfarande intresserade av Ipad. Man kan se på de minsta barnen hur fascinerade de är av Ipaden. De förstår direkt hur man gör. (Pedagog 2)

Pedagogerna ser också hur Ipad bidrar till lärande och utveckling genom samspel och kommunikation mellan barnen.

Barnen frågar varandra kan du hjälpa mig för jag klarar inte av detta och jag såg att du gjorde det igår? Vad var det för spel du använde? Så kring detta ökar samspelet. (Pedagog 7)

Hittills har vi sett samspel, kommunikation och samarbete. Senast igår såg jag att barnen spelade ihop och då hade de två Ipad, så löste de olika problem. (Pedagog 6)

Sammanfattningsvis framkommer det av citaten ovan att Ipad är ett lustfullt verktyg som bidrar till att utveckla barns lärande, då barnen har roligt och är engagerade. I arbetet med Ipaden ser pedagogerna också att barns samspel och kommunikation ökar vilket är viktigt för läroprocessen.

Diskussion

Det här avsnittet inleds med en diskussion, där vi kritiskt granskar vår metod med dess styrkor och svagheter. Därefter följer en diskussion av resultatet och våra reflektioner för vår kommande yrkesroll. Vi avslutar det hela med förslag till vidare forskning.

Metoddiskussion

Vi valde kvalitativ intervju som den bästa metoden för att nå vårt syfte. Vi ställde samma frågor med öppna svarsmöjligheter till alla intervjupersoner. Detta gjordes för att de intervjuade skulle kunna ta upp reflektioner och intressanta infallsvinklar kring ämnet Ipad i förskolan. Detta framhåller Justesen och Mik-Meyer (2011) som en styrka i den kvalitativa intervjun.

Det finns dock nackdelar med denna metod, t.ex. risken att intervjupersonerna svarar på våra frågor som de tror att vi önskar de ska svara, något som även Stukát, (2005) framhåller som en risk. Detta tycker vi oss se i våra intervjuer, då vi ibland efter utförd intervju fick frågan ” har jag svarat rätt?” Vi kunde ha valt att ställa mer strukturerade frågor utifrån det vi tagit del av i tidigare forskning om Ipad i förskolan men hade då gått miste om pedagogernas viktiga spontana information.

Resultatdiskussion

Syftet med den genomförda studien var att belysa pedagogernas arbete, kunskaper och förhållningsätt till Ipad i några utvalda förskolor, där man har arbetat med detta verktyg i ca ett år. Vi formulerade följande frågor som vi sökte svar på:

Frågeställningar

- När använder sig pedagogerna av Ipad?
- Hur använder de Ipad?

- Hur mycket utbildning har pedagogerna fått gällande Ipad?
- Vad underlättar respektive förhindrar deras arbete med Ipad?

Sammanfattningsvis har resultatet visat att Ipad används mer slumpmässigt än pedagogiskt. Utbildning, ekonomi och tid utgör största hindret. Utbildning saknas hos pedagogerna och ledningens svar bekräftar dessa brister. Det finns en positiv inställning till Ipad. Pedagogerna vill lära sig och ledningen vill lära ut. Ipad ses som en självklarhet av samtliga intervjupersoner. Syfte och innehåll är viktigt för att Ipad ska bli ett pedagogiskt verktyg. Processen är långsamtgående och ojämn.

Vi har alltså fått svar på alla våra frågor och anser att vi har uppnått vårt syfte, vilket vi kommer att föra en diskussion runt här nedan. Därutöver diskuterar vi de synpunkter som står under de tre olika teman, som framkommit under vår fördjupade analys av intervjuerna.

Vid de inledande forskningsstudierna kring ämnet Ipad i förskolan har vi tagit del av ett antal forskningsrapporter, som belyser olika aspekter av Ipad som pedagogiskt verktyg. Vår studies resultat bekräftar denna forskning. Det som framför allt har framkommit i vår undersökning är behovet av utbildning. Samtliga pedagoger som har deltagit i vår undersökning har framfört detta.

I vår undersökning, vars teoretiska utgångspunkt är det sociokulturella perspektivet på lärande, har vi funnit att flera pedagoger har ett stort intresse för det nya digitala verktyget och ser det som ett bra redskap för att mediera lärande samt som ett bra komplement till annat material i verksamheten. De arbetar pedagogiskt och målinriktat, där man laddar ner appar som är riktade mot bl.a. språkutveckling. Sandvik m.fl. (2012) betonar hur viktigt det är att pedagogerna är närvarande och laddar ner appar med pedagogiskt innehåll. Men vi har också träffat på pedagoger som inte visar ett så stort engagemang utan förhåller sig mer avvaktande och använder verktyget på ett slumpmässigt sätt efter barnens önskemål. Vi tolkar att detta till största delen beror på brist på kunskap om verktyget och dess användning. Konsekvensen kan då bli att barnen ser Ipad mera som en leksak i stället för ett verktyg, som man kan lära sig något nytt genom, vilket vi också kan se utifrån vår studie. Klerfelt (2007) påpekar att om pedagogerna inte är motiverade eller vana vid datorer, uppmuntras heller inte barnen att använda Ipad som ett meningsskapande verktyg. Då förskolan har ett kompenseras uppdrag kan detta bidra till att barn som inte har tillgång till digitala verktyg hemma kommer efter och går miste om den utbildning de har rätt till. I Lpfö98/10 står tydligt *"Förskolan ska komplettera hemmet genom att skapa bästa möjliga förutsättningar för att varje barn ska kunna utvecklas rikt och mångsidigt"* (sid. 13).

Det framkommer i vår undersökning, att pedagogerna är positiva till det nya verktyget men att de känner sig osäkra på hur det ska användas. Vi har förstått att många pedagoger har en önskan om att få mer utbildning om Ipad, och de menar att det är svag ekonomi och brist på tid som förhindrar detta. Pedagogerna anser att de har fått många nya uppgifter och tiden räcker därför inte till att tillägna sig ny kunskap, så att Ipad kan användas på ett pedagogiskt sätt tillsammans med barnen. Vi tolkar det som att bristen på utbildning är det största hindret för att implementera

Ipad i verksamheten. Både Klerfelt (2007) och Forsling (2011) framhåller vikten av fortbildning, då det gäller digital kompetens. Brist på denna kompetens hos pedagogerna bidrar till att barnen inte utvecklar digital kompetens, som är viktig för både skolgång och kommande arbetsliv. Likaså poängterar Käck och Männikkö Barbutiu (2012) att den digitala kunskapen är lika viktig som att skriva och läsa. Därför är det betydelsefullt att pedagogerna stärker sin roll genom att våga utmana sig själva att använda Ipad, men också att ledningen ger den utbildning, åtminstone grundkompetens, som behövs för att pedagogerna ska kunna fullfölja sitt uppdrag. Vi har uppfattat det så, att ledningen är medveten om att utbildning behövs, men att de inte sett till att genomföra den bland personalen ännu. Kanske beror detta på svag ekonomi men skulle också kunna bero på att ledningen är osäker på hur utbildningen ska genomföras.

Icke desto mindre är det utbildning som pedagogerna mest efterfrågar, för att de ska känna sig trygga med Ipad och för att då kunna använda den på ett adekvat sätt i verksamheten. Det skulle underlätta för dem att ta till sig det nya verktyget. När ett nytt verktyg bara sätts i handen utan någon beskrivning eller information om hur det kan användas, blir det bara ett tillägg, som inte stöttar lärandet (Erstad, 2002). Man kan då inte förvänta sig att alla ska omfatta det med entusiasm och skaffa sig utbildning på egen hand. Ljung-Djärf och Tullgren (2009) understryker, att pedagogerna måste erhålla en beskrivning av hur de ska använda sig av det nya verktyget. Vill man att det ska bli ett verkligt hjälpmedel måste man ge alla pedagoger en utbildning, åtminstone på grundnivå. Digital kompetens är en nödvändighet i ett snabbt föränderligt samhälle, som ställer stora krav på barnen både i fortsatt skolgång och i kommande arbetsliv.

I vår undersökning framkommer också att flera pedagoger är medvetna om sin pedagogiska roll, då Ipad används. De betonar att det är viktigt att de sitter med och vägleder barnen, så att dessa kan utmana sig själva, men också för att kunna se var i utvecklingen barnet befinner sig. Kommunikationen mellan pedagog och barn blir viktig för barnets lärande och utveckling. Säljö (2010) framhåller att språket ur ett sociokulturellt perspektiv är det viktigaste medierande redskapet.

Att barnen är intresserade och engagerade av Ipad är något annat som framhålls av pedagogerna, vilket vi kan utläsa av citaten. Även de minsta barnen är intresserade. Pedagogerna har uppmärksammat att samarbete och samspel förekommer mellan barnen. Forskare såsom Alexanderson m.fl. (2009) och Verenikina och Kevin (2011), påpekar att barnen framför verktyget kan utveckla en bra samverkan, där de kan ge och ta instruktioner, lära sig vänta och samarbeta. Detta kan vi också utläsa av citaten som finns i vår undersökning. Allt detta är betydelsefullt för barnens sociala utveckling men också för språkutvecklingen, då språket är ett viktigt intellektuellt redskap för att mediera kunskap mellan människor (Säljö, 2010). Här överbryggas också Ipad åldersgränser mellan barnen men även mellan kön. Flickor ges lika stor möjlighet till att lära sig tekniken.

Vi kan konstatera utifrån vår studie att det råder stora olikheter på de olika förskolorna, i fråga om hur långt man har kommit med införandet av Ipad. Processen är dock i full gång. Den viktigaste faktorn för att skynda på denna process verkar vara utbildning till alla pedagoger.

Avslutande reflektioner för kommande yrkesroll

Studien har gett oss insikter, som blir av betydelse för vår kommande yrkesgörning. Vi har lärt oss att det är viktigt att man är mottaglig för nya moderna IKT-verktyg och idéer, och att vi pedagoger strävar efter att hänga med i samhällsutvecklingen för att hjälpa och stödja barnen och varandra i de krav, som vårt läraruppdrag och samhället ställer. I vårt kommande arbete med Ipad vill vi gärna bidra med att inspirera och delge kunskaper till våra kolleger i användandet av Ipad som ett bra pedagogiskt verktyg för lärande. Det är just den funktionen Ipad ska ha på förskolan för att man ska fullfölja sitt uppdrag och arbeta mot läroplanens strävansmål. Vi vill ta vara på barnens lustfyllda intresse för verktyget och göra Ipad till ett naturligt inslag i verksamheten.

Vidare forskning

Utifrån de intervjuer vi fått i vår undersökning skulle det vara intressant att efter några år följa upp vilka positiva effekter Ipad har haft på barns lärande och utveckling, men också vilka negativa effekter pedagogerna har stött på vid användningen av verktyget. Det skulle även vara intressant att studera olika föräldrars attityder till detta verktyg, eftersom det kan ha betydelse för vilken roll Ipaden får för fortsatt användning i förskolan.

Referenslista

Alexandersson, M., Linderöth, J. & Lindö, R. (2001). *Bland barn och datorer: lärandets villkor i mötet med nya medier*. Lund: Studentlitteratur.

Carlgren, I. & Marton, F. (2000). *Lärare av i morgon*. Stockholm: Lärarförbundet.

Dysthe, O. & Igländ, M-A. (2003). Vygotskij och sociokulturell teori. I Dysthe, O. (red.) (2003). *Dialog, samspel och lärande*. Lund: Studentlitteratur.

Erstad, O. (2002). 'Handlingsrummet som öppnar sig' Berättelser från ett multimedialt praxisfält. I Säljö, R. & Linderöth, J. (red.). *Utm@ningar och e-frestelser: IT och skolans lärkultur*. Stockholm: Prisma.

Europeiska unionens officiella tidning, (2006). *Europaparlamentets och rådets rekommendation, L394/10-18*, Hämtad 2013-08-25 från <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:394:0010:0018:SV:PDF>

Forsling, K. (2011). Digital kompetens i förskolan. *Karlstads universitets Pedagogiska Tidskrift*, årgång 7. (1), 76-95.

Gällhagen, L. & Wahlström, E. (2012). *Lär och lek med surfplatta i förskolan*. Stockholm: Natur & Kultur

Hutchison, A., Beschorner, B. & Schmidt-Crawford, D. (2012). Exploring the use of the Ipad for literacy learning. *The Reading Teacher*, vol. 66 (1), 15-23.

Jernes, M., Alvestad, M. & Sinnerud, M. (2010). "Er det bra, eller?" Pedagogiske spenningsfelt i møte med digitale verktøy i norske barnehager. *Nordisk Børnehaveforskning*. Vol.3 (3), 115-131.

Justesen, L. & Mik-Meyer, N. (2011). *Kvalitative metoder: från vetenskapsteori till praktik*. Lund: Studentlitteratur.

Klerfelt, A. (2007). *Barns multimediala berättande: en länk mellan mediakultur och pedagogisk praktik*. Diss. Göteborg: Göteborgs universitet.

Kvale, S. (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. (2. uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Käck, A. & Männikkö Barbutiu, S. (2012). Vad är digital kompetens? I Käck, A. & Männikkö Barbutiu, S. (red.). *Digital kompetens i lärarutbildningen: ett integrationsperspektiv*. Lund: Studentlitteratur.

Ljung-Djärf, A. (2004). *Spelet runt datorn: datoranvändande som meningsskapande praktik i*

förskolan. Diss. Lunds universitet

Ljung-Djurf, A. & Tullgren, C. (2009). "Dom måste ju leka": Om mötet mellan datorn och förskolans lek. I Linderoth, J. (red.). *Individ, teknik och lärande*. Stockholm: Carlsson.

Lpfö 98/10. Läroplan för förskolan. (2010). Stockholm: Skolverket.

Nacka blogg, Hämtad 2013-08-25 från <http://blogg.nacka.se/skolor/ipadsiforskolan/>

Rönberg, M. (1997). *TV är bra för barn*. Stockholm: Ekerlids.

Sandvik, M., Smördal, O. & Österud, S. (2012). Exploring Ipads in Practitioners' Repertoires for Language Learning and Literacy Practices in Kindergarten. *Nordic journal of digital literacy*, 2012. vol.3 (7), 204-221. Hämtad 2013-08-25, från <http://www.idunn.no/eBook?marketplaceId=2000&languageId=2&method=getIssuePDFVersionFromProduct&productLogicalTitle=dk/2012/03/pdf>

Stukát, S. (2005). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur.

Säljö, R. (2002). Lärande i det 21:a århundrandet. I Säljö, R. & Linderoth, J. (red.). *Utm@ningar och e-frestelser: IT och skolans lärkultur*. Stockholm: Prisma.

Säljö, R. (2010). *Lärande i praktiken: ett sociokulturellt perspektiv*. (2. uppl.) Stockholm: Norstedts akademiska.

Verenikina, I. & Kervin, L. (2011). Ipads, Digital Play and Pre-schoolers. *He Kupu*, vol 2 (5) 4-19. Hämtad 2013-08-25 från www.hekupu.ac.nz

Vetenskapsrådet. (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Bilaga 1

Intervjufrågor till pedagogerna

1. Berätta när och hur ni använder Ipad!
2. Vilka möjligheter/ hinder ser ni med Ipad?
3. Hur mycket utbildning har ni fått i att använda Ipad?

Bilaga 2

Missivbrev

Hej!

Vi är två studenter från Lärarutbildningen på Högskolan Väst som nu är inne på vår sista termin och då även i full gång med att skriva vårt examensarbete. Vårt valda ämne är Ipad i förskolan.

Syftet med denna studie är att belysa pedagogernas arbete, kunskaper och förhållningssätt till Ipad i några utvalda förskolor, där man har arbetat med detta verktyg i ca ett år.

Intervjun kommer att bestå av några frågor och vår förhoppning är att få svar på dem. Intervjun tar ca 20-25 minuter och vi hoppas att du på något sätt har möjlighet att delta. Vi kommer att spela in intervjun, om intervjupersonen tillåter.

Vid intervjun kommer vi att ta hänsyn till Vetenskapsrådets forskningsetiska principer. Detta innebär att deltagandet är frivilligt och om du så skulle vilja, kan du när som helst avbryta intervjun och därmed ditt deltagande. Ditt deltagande kommer att behandlas konfidentiellt, och resultatet kommer enbart att användas för forskningsändamål.

Om ni har några frågor eller funderingar, är ni välkomna att kontakta oss för mer information.

Med vänliga hälsningar

sanella.stenberg@student.hv.se

madeleine.pettersson-sjostrom@student.hv.se